

KỲ THI HỌC SINH GIỎI CẤP XÃ LỚP 9, NĂM HỌC 2025- 2026

Môn thi: Ngữ văn

ĐỀ CHÍNH THỨC
(Đề thi có 02 trang)

Thời gian: 120 phút (không kể thời gian giao đề)

Câu 1. Nghị luận xã hội (8,0 điểm)

Đọc đoạn trích sau và thực hiện yêu cầu phía dưới:

Tóm tắt bối cảnh: Mùa hè 1972, Thành cổ Quảng Trị trở thành chảo lửa với 81 ngày đêm giằng co giữa hai chiến tuyến. Tiểu đội của Tạ đóng quân ven sông Thạch Hãn, các chiến sĩ trẻ trò chuyện, tắm sông, vẽ tranh để vui bót căng thẳng trước giờ vượt sông. Vừa đặt chân lên thành, tiểu đội bước vào trận đánh đầu đời; nhân vật “con” bàng hoàng khi chứng kiến cảnh đồng đội và cả kẻ thù bị đạn phá nát thân thể,...Đoạn trích sau kể lại khoảnh khắc yên tĩnh hiếm hoi khi cả tiểu đội tạm ngừng chiến đấu để chôn cất đồng chí Thanh vừa hy sinh.

... “Tiếng nổ đã tạm im. Im như mọi gầm gào, rú thét vừa rồi chỉ là ác mộng, chỉ là trò đùa của địa ngục trong trí tưởng tượng của con người. Mùi máu, mùi thuốc súng, mùi cỏ nát và cả mùi đất mới bị xới đào cứ chốc chốc theo gió xộc lên, ngào trộn, len sâu vào từng ngóc ngách thân thể. Và ngọn gió từ sông thổi về chiều nay dường như cũng có cả những hạt máu tanh nồng vẫn trong đó, bay vu vơ. Cả tiểu đội đứng cúi đầu trước nắm mồ đắp vội tại chân thành. Nắm mồ của người lính đã bị bắn nát ngược. Hát xẻng đất cuối cùng đắp lên nắp mộ, vỗ vỗ mấy cái, Tạ thì thầm:

– Thanh ơi... Điều kiện không đưa qua sông được, thôi, đành chôn tạm em ở đây cho gần anh gần em, mai một xong việc, bọn anh sẽ đưa em về chỗ thoáng đãng hơn. Bọn anh sẽ trả thù cho em. Em sống khôn chết thiêng hãy phù hộ cho anh em giữ vững được trận địa này.

Sen cẩn thận bẻ một nhánh cây còn vài cọng lá cắm lên mộ rồi hơi lùi ra, chấp hai tay lên vai, nét mặt dạn dĩ vẫn bình thản nhưng giọng nói lại chìm nghẹn:

– Ngày mai chúng tôi sẽ khắc tên đồng chí lên một mảnh gỗ ghi rõ ngày này, tháng này, tại Thành cổ Quảng Trị đồng chí đã hy sinh anh dũng... để làm mốc.”

(Chu Lai, *Tiểu thuyết Mưa đỏ*, NXB Quân Đội, 2016, tr 90-91)

Từ nội dung của đoạn trích trên và bằng sự hiểu biết của mình, em hãy viết bài văn Nghị luận với tựa đề: **Hòa bình đẹp lắm!**

Câu 2. Nghị luận văn học (12,0 điểm)

“Thiên hướng của người nghệ sĩ là đưa ánh sáng vào trái tim con người”
(George Sand).

Em hiểu ý kiến trên như thế nào? Hãy đi tìm “ánh sáng” mà nhà thơ Huỳnh Thanh Hồng đã đưa vào “trái tim con người” trong bài thơ sau:

CẢM ƠN ĐẤT NƯỚC

*Tôi chưa từng đi qua chiến tranh
Chưa thấy hết sự hy sinh của bao người ngã xuống
Thuở quê hương còn gồng gánh nỗi đau.*

*Tôi lớn lên từ rẫy mía, bờ ao
Thả cánh diều bay
Lội đồng hái bông súng trắng
Mẹ nuôi tôi dãi dầu mưa nắng
Lặn lội thân cò quãng vắng đồng xa.*

*Tôi lớn lên từ những khúc dân ca
Khoan nhặt tiếng đàn kìm
Ngân nga sáo trúc
Đêm Trung thu say sưa nghe bà kể
Chú Cuội một mình ngồi gốc cây đa.*

*Thời gian qua
Xin cảm ơn đất nước
Bom đạn mấy mươi năm vẫn lúa reo, sóng hát
Còn vọng vang với những câu Kiều
Trong từng ngán ải những thương yêu
Tiếng mẹ ru hời
Điệu hò thánh thót
Mang hình bóng quê hương tôi lớn thành người*

*Đất nước của tôi ơi!
Vẫn sáng ngời như vàng trắng vành vạnh.*

(Huỳnh Thanh Hồng, *Bến quê*, NXB Văn nghệ TP Hồ Chí Minh, 2006, tr.169)

Chú thích: Tác giả Huỳnh Thanh Hồng sinh năm 1964 tại xã Thanh Đức, huyện Long Hồ, tỉnh Vĩnh Long, ông từng là biên tập viên mảng văn nghệ của Đài Phát thanh – Truyền hình Vĩnh Long, hội viên Hội Nhà báo và Hội Văn học – Nghệ thuật Vĩnh Long.

- Bài thơ **Cảm ơn đất nước** (in trong tập *Bến quê*, 2006).
- Phong cách thơ Huỳnh Thanh Hồng: mộc mạc mà thâm thúy, trữ tình; hồn hậu và giàu chất Nam Bộ, giàu bản sắc văn hóa dân tộc.

..... Hết

Họ và tên thí sinh.....SBD.....

Lưu ý: Cán bộ coi thi không giải thích gì thêm

HƯỚNG DẪN CHẤM HỌC SINH GIỎI

Môn: Ngữ văn 9

(Hướng dẫn này có 03 trang)

Câu	Nội dung	
1	Nghị luận xã hội	8,0 điểm
	Từ nội dung ở phần Đọc hiểu, em hãy viết một bài văn	
	<i>a. Đảm bảo cấu trúc bài văn nghị luận:</i> Mở bài giới thiệu được vấn đề; Thân bài triển khai được vấn đề; Kết bài khái quát được vấn đề. . <i>Xác định đúng vấn đề cần nghị luận:</i>	
	<i>b. Xác định đúng vấn đề cần nghị luận:</i>	
	<i>c. Triển khai vấn đề nghị luận</i> Triển khai hợp lí nội dung bài văn; cần vận dụng tốt các thao tác lập luận; kết hợp chặt chẽ giữa lí lẽ và dẫn chứng. Có thể bày tỏ suy nghĩ, quan điểm riêng nhưng phải phù hợp với chuẩn mực đạo đức và pháp luật. Có thể theo hướng:	
	<i>c1 Mở bài: Giới thiệu được vấn đề cần nghị luận</i>	0,5 điểm
	<i>c2: Thân bài</i> 1.Giải thích: Hòa bình là trạng thái không chiến tranh, con người được sống, yêu thương, phát triển.	1 điểm
	2. Phân tích, bàn luận: Vai trò, giá trị của hòa bình - Hòa bình là cơ sở của hạnh phúc và phát triển: Khi không có chiến tranh, con người được an toàn, được học tập, làm việc, vun đắp gia đình, thực hiện ước mơ. Các quốc gia có điều kiện đầu tư vào giáo dục, y tế, khoa học công nghệ... thay vì chi cho vũ khí. - Hòa bình là động lực hợp tác và tiến bộ: Hòa bình tạo điều kiện cho hợp tác quốc tế, trao đổi nguồn lực, thúc đẩy kinh tế–văn hóa. Hơn nữa, nó giúp hình thành những giá trị toàn cầu như tôn trọng nhân quyền, tự do, công bằng. - Hòa bình là hành trình chữa lành và lòng nhân ái: Hòa bình không chỉ là sự im tiếng súng mà còn là quá trình hàn gắn vết thương.	1,5 điểm 1,5 điểm 1 điểm
	3. Phản đề – những thách thức đối với hòa bình - Hòa bình không phải là trạng thái vĩnh viễn. Trên thế giới vẫn tồn tại xung đột lãnh thổ, kỳ thị, khủng bố, tranh chấp tài nguyên, bất công xã hội. - Một bộ phận người dân thờ ơ, không ý thức hết giá trị của hòa bình, dễ bị cuốn vào lối sống hưởng thụ hoặc lan truyền bạo lực trên mạng. - Ngay cả ở các nước đang sống trong hòa bình, sự bất bình đẳng và phân biệt vẫn âm ỉ; nếu không xử lý thấu đáo, nó có thể làm nảy sinh mâu thuẫn.	1 điểm
	4. Liên hệ, mở rộng : + Tự trau dồi trí tuệ và bản lĩnh: Thanh niên cần học tập, nắm bắt khoa học công nghệ mới, rèn luyện tư duy phản biện, ngoại ngữ và kỹ năng hội nhập; đó là “hành trang” để hội nhập và bảo vệ độc lập. + Giữ gìn văn hóa dân tộc và đạo đức: Bên cạnh tri thức, cần chăm lo thể chất, bồi dưỡng phẩm chất nhân văn, sống tử tế, tôn trọng sự khác biệt, bảo vệ môi trường – nền	1 điểm

	tảng của hòa bình bền vững. - Hành động cụ thể: + Thực hành hòa bình trong cuộc sống: ứng xử văn minh, giải quyết xung đột bằng đối thoại, chống lại tin giả và bạo lực. + Dân thân vì cộng đồng: tham gia hoạt động xã hội, khởi nghiệp sáng tạo, hỗ trợ đồng bào khó khăn, dùng tri thức để giải quyết vấn đề xã hội. + Lên tiếng bảo vệ lẽ phải: Dám nói và dám hành động để gìn giữ công lý và tự do. + Phê phán chiến tranh; tôn vinh và trân trọng hòa bình; liên hệ tới trách nhiệm của thế hệ trẻ hôm nay trong việc giữ gìn hòa bình, xây dựng đất nước. <i>c3: Kết bài:</i> + Khẳng định lại: Hòa bình đẹp lắm! Đó là trạng thái quý giá của nhân loại, là không gian để mỗi cá nhân được sống, yêu thương và sáng tạo. Nhưng hòa bình không phải món quà mặc định; nó được trả giá bằng xương máu và cần được nuôi dưỡng bằng trí tuệ, lòng nhân ái và hành động. Kêu gọi: Hãy biết ơn những người đã ngã xuống, trân trọng hiện tại, nuôi dưỡng ước mơ và cùng nhau viết tiếp câu chuyện hòa bình	0,5 điểm
Câu 2	Có ý kiến cho rằng “<i>Thiên hướng của người nghệ sĩ là đưa ánh sáng vào trái tim con người</i>”(George Sand)...	12,0 điểm
	<i>a. Đảm bảo cấu trúc bài văn nghị luận:</i> Mở bài giới thiệu được vấn đề; Thân bài triển khai được vấn đề; Kết bài khái quát được vấn đề.	
	<i>b. Xác định đúng vấn đề cần nghị luận:</i> làm rõ quan niệm của George Sand và yêu cầu tìm “ánh sáng” trong bài thơ <i>Cảm ơn đất nước</i> .	
	<i>c. Triển khai vấn đề nghị luận:</i> Thí sinh có thể triển khai theo nhiều cách, nhưng cần vận dụng tốt các thao tác lập luận, kết hợp chặt chẽ giữa lí lẽ và dẫn chứng. Cần đảm bảo các yêu cầu sau:	
	<i>c1. Mở bài</i> Giới thiệu tác giả, tác phẩm; giới thiệu vấn đề cần nghị luận, trích dẫn ý kiến.	0,5 điểm
	<i>c2. Thân bài</i> * Giải thích ý kiến: “Thiên hướng của người nghệ sĩ” : thiên hướng là khuynh hướng tự nhiên, mục đích cao nhất; người nghệ sĩ đích thực không chỉ làm nghệ thuật vì nghệ thuật mà còn hướng tới giá trị nhân văn. - “Đưa ánh sáng vào trái tim con người” : “ánh sáng” là ẩn dụ cho cái đẹp, cái thiện, tình yêu thương, lý tưởng sống cao cả. Văn học mang sức mạnh cảm hóa, thức tỉnh, khơi dậy phẩm chất tốt đẹp trong mỗi con người. Từ đó gợi mở trách nhiệm của người nghệ sĩ: phản ánh hiện thực nhưng phải hướng con người tới điều thiện, nuôi dưỡng tâm hồn, vun trồng niềm tin và khát vọng. → Quan niệm của George Sand: Văn học chân chính phải hướng người đọc ,tới cái đẹp, cái thiện.	1,5 điểm
	* Phân tích, chứng minh qua bài thơ:	

Tìm “ánh sáng” mà bài thơ mang lại. Có thể theo các hướng: a. Cảm nhận chung và mạch cảm xúc: Thể tự do, giọng điệu mộc mạc, dung dị. Từ những dòng mở đầu nhìn lại hiện tại và tuổi thơ, mạch cảm xúc dẫn dắt người đọc về những năm tháng chiến tranh trước khi dâng trào thành lời tri ân quê hương, đất nước. b. Ánh sáng của lòng biết ơn và trách nhiệm: Ngay phần đầu, tác giả thẳng thắn thừa nhận mình không trải qua chiến tranh nhưng vẫn hiểu sâu sắc sự hi sinh của những người đi trước; hình ảnh quê hương “gồng gánh nỗi đau” gợi nhắc một thời bom đạn. Ánh sáng ấy chính là lời nhắc nhở hậu thế phải tri ân và sống xứng đáng với quá khứ. c. Ánh sáng của tình yêu quê hương, gia đình và tuổi thơ: Phần giữa bài thơ chứa đầy ký ức tuổi thơ – “rẫy mía, bờ ao”, “cánh diều bay”, “bông súng trắng” – gợi tình yêu quê hương trong trẻo; hình bóng người mẹ tần tảo nhắc tới công lao nuôi dưỡng; âm điệu dân ca, tiếng đồn, giọng kể của bà... là ánh sáng văn hóa dân tộc nuôi dưỡng tâm hồn. d. Ánh sáng của niềm tự hào và lạc quan: Dù trải qua “bom đạn mấy mươi năm”, đất nước vẫn sinh sôi với “lúa reo, sóng hát”, câu Kiều, điệu hò, tiếng ru còn ngân vang. Lời thơ tựa bản nhạc tri ân đất nước đã nâng đỡ con người lớn lên. Hình ảnh kết thúc – vầng trăng vành vạnh – biểu tượng cho sự tròn đầy, bình yên và bền vững của tình yêu nước. e. Đặc sắc nghệ thuật: Bài thơ sử dụng thể thơ tự do, ngôn ngữ giản dị mà giàu hình ảnh, kết hợp tự sự với trữ tình; liệt kê những hình ảnh đời thường, văn hóa dân gian tạo nhịp điệu sâu lắng. Giọng thơ chân thành, xưng “tôi” gần gũi, và hình ảnh vầng trăng cuối bài tạo dư âm biểu tượng. f. Đánh giá và mở rộng: Qua bài thơ, Huỳnh Thanh Hồng đã thắp lên ánh sáng của lòng biết ơn, tình yêu quê hương và niềm tin vào tương lai đất nước, đúng như sứ mệnh “đưa ánh sáng vào trái tim người” của người nghệ sĩ. Tác phẩm nhắc nhở thế hệ trẻ trân trọng quá khứ, giữ gìn bản sắc, Bài học cho người sáng tác và người tiếp nhận: <i>Với người sáng tác:</i> Người nghệ sĩ viết tác phẩm cần phải sống sâu với cuộc đời, có được tình cảm chân thành, mãnh liệt, nắm bắt và phản ánh được những vấn đề cuộc sống con người, có tài năng và bền bỉ nghiêm túc luyện rèn ngòi bút để có thể đưa ánh sáng vào trái tim con người hiệu quả nhất. <i>Với người tiếp nhận:</i> Người đọc khi đến với tác phẩm vì thế cần có ý thức bồi đắp tâm hồn, biết khám phá, đón nhận thứ ánh sáng đặc biệt từ tác phẩm, lĩnh hội được những ý tình sâu sắc mà nhà văn gửi gắm để hiểu cuộc sống, hiểu con người, hiểu chính mình hơn, từ đó sống đẹp, sống nhân văn hơn. - Bài học rút ra: Người nghệ sĩ phải sống sâu với đời, chân thành, giàu cảm xúc, có tài năng và sự khổ luyện để tác phẩm thực sự chạm đến trái tim người đọc. Người tiếp nhận cũng cần mở lòng, đón nhận ánh sáng đặc biệt từ tác phẩm để hiểu đời, hiểu người, sống nhân văn hơn. Văn học vì thế có sức mạnh thức tỉnh tâm hồn, hoàn thiện nhân cách và làm giàu đẹp cho cuộc sống	1 điểm 1,5 điểm 1,5 điểm 1,5 điểm 1,5 điểm 1,0 điểm 1,0 điểm	1 điểm 1,5 điểm 1,5 điểm 1,5 điểm 1,5 điểm 1,0 điểm 1,0 điểm
c3. Kết bài: Khái quát lại vấn đề nghị luận; nêu cảm xúc, suy nghĩ của bản thân		0,5 điểm
d. Chính tả, dùng từ, đặt câu Đảm bảo chuẩn chính tả, ngữ nghĩa, ngữ pháp tiếng Việt		0,5 điểm

Lưu ý:

1. Cán bộ chấm thi cần nắm vững yêu cầu của hướng dẫn chấm để đánh giá tổng quát bài làm của học sinh. Do đặc trưng của bộ môn Ngữ văn, cán bộ chấm thi cần linh hoạt trong quá trình chấm, tránh đếm ý cho điểm, khuyến khích những bài viết sáng tạo, có cảm xúc.
2. Thí sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau; bài làm vẫn được đánh giá cao nếu có suy nghĩ riêng, lập luận chặt chẽ, diễn đạt tốt, bám sát yêu cầu đề và thể hiện được tình cảm chân thành đối với tác phẩm.